గ్రహణం

అనుభవాల పాఠాల పరీక్షలో ఛాందసాలు ఓడిపోవాల్సిందే!

– జయప్రద

తన పేగు చించుకుని, తన రక్తం పంచుకుని పుట్టిన తన పెద్దకొడుకులో ఈ ఛాందస భావాలేమిటి? వయసు మీదపడేకొద్దీ... చేదు అనుభవాలు లాఠీదెబ్బల్లా తగుల్తున్నా కూడా వీడు మారడేం?

ఈజీ ఛెయిర్‌లో వెనక్కివాలి వున్న వేదవతి... టైమ్ చూసి ఆశ్చర్యపోయింది!

తను ఈ ఛెయిర్లో కూర్చున్నప్పుడు పదకొండు!

అంటే– అంటే... రెండు గంటలపైగా ఒకే సమస్యని గురించి ఆలోచిస్తూనే వుందన్నమాట! అందుకేనేమో... తల బరువుగా వుంది.

ఒకప్పుడు ఈ యింట్లో ఊపిరి పీల్చుకోవడానికి కూడా తనకి సమయం దొరికేది కాదు. ఇప్పుడు ఎటూ కాకుండా అయిపోయింది. పని చేయాలంటే ఒంట్లో సత్తువ లేదు. ఖాళీగా వుంటే... ఈ బుఱ్ఱకు తీరికుండదు.

ఇలా ఆలోచిస్తూనే వేదవతి మళ్లీ అసంకల్పితంగా అదే సమస్యలోకి జారుకుంది.

●

వేదవతి పెద్దకొడుక్కి ముగ్గురాడపిల్లలు.

మొదటి మనవరాలు శ్రీవల్లి. ఆ పిల్ల పెద్దకూతురు రేవతికి ఈరోజు పెళ్ళిచూపులు. అబ్బాయిది హైదరాబాద్ కావడంతో వాళ్ళ కోరిక మేరకు శ్రీవల్లి విజయవాడ నుండి కూతుర్ని తీసుకుని పుట్టింటికొచ్చి పెళ్ళిచూపులు ఏర్పాటు చేసింది. అయితే ఇప్పుడు చూసుకోటానికొస్తున్న పెళ్ళికొడుకు వాళ్ళు నియోగులు కాదు.

వేదవతికి రెండో మనమరాలు భువన జీవితం గుర్తొస్తూనే వుంటుంది. భువనకు ఇరవై సంవత్సరాలు రాకముందే పెళ్ళిళ్ళ వేట మొదలయింది. అప్పటికి అమ్మాయి డిగ్రీ చదువుతోంది.

"భువనా! ఈరోజు కాలేజీ కెళ్లకు... నిన్ను చూసుకోవడానికి పెళ్ళివారొస్తున్నారు!" అని తల్లి పని హడావుడిలో నుండే తనకి చెప్పిన మాటలు భువనకి రుచించలేదు.

తనకి అప్పుడే పెళ్ళా?

కానీ, భువన తన మనసులోని అభ్యంతరాన్ని మనసులోనే సమాధి చేసుకుంది.

ఇష్టం లేకుండానే ఆ 'అపరిచిత' యువకుడి ముందు తలవంచుకుని కూర్చుంది.

ఆ అబ్బాయికి భువన చాలా నచ్చింది...

కానీ, అమ్మాయి తండ్రి బాలసుబ్రహ్మణ్యంకు మాత్రం ఈ సంబంధం సమ్మతం కాలేదు. ఎందుకంటే... వాళ్ళు ఆరువేల నియోగులు కారు. ఆ సంగతి మధ్యవర్తి దాచాడు. అలా దాచి మోసం చేయడం కూడ అతడి అభిమతం కాదు. అతడు వ్యాపారవేత్త... వద్దనుకున్న మనిషితో వస్తువు కొనిపించగల నేర్పరి.

ఆరోజు వేదవతికి కూడ ఆ మధ్యవర్తి ధోరణి నచ్చలేదు. వెయ్యి అబద్ధాలాడి పెళ్ళి చేయడానికి తమ కుటుంబ మేమయినా చిన్నదా? లేక, డబ్బు ఖర్చు చేయలేనిదా?

భువనకి మాత్రం పెళ్ళి ఆగిపోవడం చాలా నచ్చింది. గుండెల నిండా గాలి పీల్చుకుని రెక్కలు విప్పుకుని కాలేజీకి వెళ్లిపోయింది.

మరలా మరో సంబంధం...

విజయవాడ నుండి శ్రీవల్లి కూడ వచ్చింది. మూడో కూతురు ఆరేళ్ల ఝూన్సీ పట్టు పావడా, బంగారెక్కల జాకెట్టు వేసుకుని అక్క పక్కనే కూర్చుంది.

అబ్బాయి అందంగా వున్నాడు. భువనకి నచ్చాడు కానీ, తండ్రికా సంబంధం నచ్చలేదు. కారణం... అబ్బాయి అమ్మాయి కంటే కేవలం ఆరునెలలు మాత్రమే పెద్ద. కనీసం నాలుగేళ్లయినా తేడా లేకపోతే ఏం బావుంటుంది?

ఆ సంబంధం తప్పిపోయినపుడు మాత్రం 'అయ్యో...' అనుకుంది భువన. ఆ తర్వాత మర్చిపోయింది.

ఈసారి వచ్చిన సంబంధానికి ముందుగానే మాటలు జరిగాయి. కోరుకున్నట్లుగానే వాళ్ళు ఆరువేల నియోగులు.

అబ్బాయి షుమారుగా ఉన్నాడు. ఐ.టి.ఐ.లో పని... మంచి జీతం! అంతా బాగానే వుంది కానీ, అబ్బాయి మరికాసేపు నోరుమూసుకుని కూర్చున్నట్టయితే పెళ్ళి నిశ్చయం అయిపోయి వుండేది. అతడు కాస్త మాటకారిలా వున్నాడు... మొన్న తన స్నేహితుడు చౌదరి పెళ్ళిలో కోడిగుడ్డు తిన్న వైనాన్ని చాలా ఆసక్తిగా చెప్పుకొచ్చాడు.

బాలసుబ్రహ్మణ్యానికి మండుకొచ్చింది. దాంతో... పెళ్ళి మళ్ళీ తప్పిపోయింది!

ఈసారి భువనకి దిగులనిపించింది... అప్పటికి ఆమె డిగ్రీ పూర్తయిపోయింది.

ఆరు నెలలు గడిచాక మరో మంచి సంబంధం వచ్చింది. కానీ, ఈసారి సంబంధం తప్పిపోవడానికి కారణం... అబ్బాయి అమెరికాలో సెటిలవబోతున్నాడు. అమ్మాయిని పరాయి దేశాలకి అంపకాలు పెట్టడానికి భువన తండ్రి సిద్ధంగా లేడు. అయినా... భువన నోరుతెరిచి ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఆ తర్వాత జాతకాలు కలవక చాలా మిస్ అయ్యాయి.

ఎవరికోసమూ ఆగని కాలం పరిగెడుతూనే వుంది... తండ్రి మాటకు కట్టుబడిన భువన నిశ్శబ్దాన్ని తనలో లీనం చేసుకుంటూ!

కాలం భువన నెత్తిమీదకు ముప్ఫయ్యయిదు వసంతాల్ని తెచ్చి వదిలింది. ఆ తర్వాత ఇక భువనకు సంబంధాలు రావడం మానేశాయి. అప్పటికిక మూడో మనమరాలు ఝాన్సీకి సంబంధాలు చూడడం మొదలుపెట్టారు.

భువనలో ఏదో తెలీని మార్పు మొదలయ్యింది...

●

"నేనొప్పుకోను... ఒప్పుకోను... ఒప్పుకోనంటే ఒప్పుకోను!"

లోపలి గదిలోనుండి భువన రోదనలు, కేకలు, శబ్దాలూ!

"అమ్మా అచ్యుతా! ఏమయింది?" లేచినిల్చుని కంగారుగా అరిచింది వేదవతి.

"ఏం లేదు లెండత్తయ్యా... మీరు పడుకోండి!" లోపలినుండే గట్టిగా చెప్పింది కోడలు అచ్యుతవల్లి.

ముసలి ప్రాణం ఓపిక పట్టలేకపోయింది. "బాబూ... ఏమైందిరా?" లేని శక్తి తెచ్చుకుని మనవరాలి గదిలోకి తొంగిచూసింది వేదవతి.

గదంతా గందరగోళంగా వుంది.

కొన్ని వస్తువులు పగిలిపోయివున్నాయి... మరికొన్ని అడ్డదిడ్డంగా పడున్నాయి. భువన మంచంమీద కూర్చుని పరిచివున్న బెడ్‌షీట్‌ని చింపడానికి ప్రయత్నిస్తోంది. ఆమె కళ్ళల్లో నిర్లక్ష్యం... లెక్కలేనితనం!

'ఎంతో సాత్త్వికమయిన పిల్ల... ఎందుకిలా మారిపోయింది?' వేదవతి గుండెలు అవిశిపోతున్నాయి... భువనని చూస్తుంటే!

"నీ మనవరాలు మొండికేస్తోంది... శ్రీవల్లి కూతురు రేవతికి పెళ్ళి చేయడానికి వీల్లేదంట!" చెప్పాడు కొడుకు.

"వీల్లేదా? ఎందుకట?" విస్తుపోయింది వేదవతి.

"మాయరోగం... వాళ్ళు ఆరువేల నియోగులు కారంట. దీనికెందుకు దురద?" కొడుకులో చెప్పలేనంత ఆవేశం.

చిత్రంగా... వేదవతి గుండెల్లో ఆనందపు తడి!

'నా కొడుకు మారాడా? ఒక జీవితం వ్యర్థమయిపోయాక ఇప్పుడు నా కొడుకులో మార్పొచ్చిందా? పోన్లే... ఝాన్సీకయినా త్వరగా పెళ్ళవుతుంది!' భారంగా నిట్టూర్చిందామె.

"చూడమ్మా... ఎంత వేపుకుతింటోందో ఇది! శ్రీవల్లి కూతురి పెళ్ళి సంగతి మన కెందుకమ్మా? అమ్మాయి మన ఇంటి పేరదయితే సరే... ఎవరో ఇంటిపిల్లకి దీని అభ్యంతర మేమిటి చెప్పు?"

'అంతేనా? కొడుకు మారలేదా?' నిరాశ చెందిందామె. తండ్రికీ, భర్తకూ, కొడుక్కీ లొంగి బతుకుతూ వయసును పెంచుకున్న వేదవతి నిశ్శబ్దంగా పక్కగదిలోకి నడిచింది.

ఆమెకు తెలుసు... భువనను ఎవరూ ఓదార్చలేరు. ఆ పిల్లను కోప్పడడానికీ, ఓదార్చడానికీ తమవద్ద భాష లేదు. ఏమి చెప్పి ఓదార్చాలి? ఏ 'ఆశ' చూపి మార్చాలి? అసలు ఆమెకు దక్కని జీవితాన్ని తిరిగి తెచ్చివ్వగలరా తాము?! భువనకు ప్రాణాన్ని మాత్రం మిగిల్చి, బతుకును కొల్లగొట్టిన తమకు అసలు మాట్లాడే హక్కు వుందా?

గడప వద్దే ఆమె, ఆమె ఆలోచనలు కూడా ఆగిపోయాయి. కూతుర్ని ఒళ్ళో పెట్టుకుని కుమిలి కుమిలి ఏడుస్తోంది శ్రీవల్లి.

వేదవతికి గుండెలు పిండినట్టయింది... "ఏమయిందిరా?"

"ఇంకేం కావాలి? నీ రెండో మనవరాలి పుణ్యమా... అని ఈ మంచి సంబంధం తప్పిపోయింది కదా! ఏడుపు కాక మరేముంది?"

ఒక్క నిముషం మాట్లాడలేదు వేదవతి. క్షణం తరువాత- "పోనీలేమ్మా... పసిపిల్ల! ఈ సంబంధం కాకపోతే మరోటి వస్తుందిలే... దిగులు పడకు!" ఓదార్చబోయింది వేదవతి.

"బాగానే చెప్తున్నావు నాన్నమ్మా! జాతకాలతో సహా అన్నీ కుదిరిపోయి, యిక ఫిక్సయిపోయిందనుకున్న సమయంలో వాళ్ళుండగానే భువన వచ్చి గందరగోళం చేసింది. దానికి పిచ్చి పట్టినట్లుంది!"

శ్రీవల్లి మాటలకు వేదవతి మనసులో నిగ్రహించుకోవాలన్నా నిగ్రహించుకోలేనంత విముఖత్వం ఏర్పడింది.

'ఎంత స్వార్థపరులీ మనుషులు?! తన చెల్లెలికి కొన్ని వందల సంబంధాలు తప్పిపోయినపుడు... అసలే పెళ్ళికాకుండా ఉండిపోయినందుకు లేని ఆవేదన- ఇప్పుడు తన కూతురి విషయంలో ఒక్క సంబంధం చేజారిపోయినందుకు... ఎందుకున్నట్టు?'

"నాన్నమ్మా! భువనని ఏదయినా పిచ్చాసుపత్రిలో చేర్పించినట్లయితే బావుంటుం దేమో!"

'దానికి పిచ్చి పట్టించిందే మనం! చదువుకుంటున్న పిల్లను చదువాపించేసి యిటు పెళ్ళి చేయక, అటు జీవితానికో మార్గమూ చూపించక పిచ్చి పట్టించింది... మనమే!' అని గట్టిగా అరవాలనుకుంది- మూడు తరాలు చూసిన ఆ ముదుసలి. కానీ, ఆమె అలా అరవలేదు. మెత్తటి చురకత్తి లాంటి జవాబొకటి చెప్పింది-

"మన ఇల్లే ఒక ఛాందసాల పిచ్చాసుపత్రయినపుడు మనకి వేరే ఆస్పత్రులెందుకమ్మా?"

"అవును... నాన్న తప్పు చేశారు. అప్పుడు 'శాఖలూ, గోత్రా'లంటూ పెళ్ళి చేయకుండా ఇప్పుడు ఇంటికో గుదిబండను తయారుచేశారు!" కళ్ళు తుడుచుకుంటూ అంది శ్రీవల్లి.

నిజమే... శ్రీవల్లి చెప్పింది నిజమే!

కచ్చి, కోపమూ, నిష్ఠురమూ, పుల్లవిరుపు మాటలూ, వ్యతిరేక భావాలు, నైరాశ్యతా... ఎవరూ సుఖపడకూడదనే తత్వం, మొండితనం, కుసంస్కారం, సభ్యతా, హీనతా అన్నీ భువన ఇప్పుడు సంతరించుకుంది.

ఎందుకు సంతరించుకుంది? ఆలోచిస్తే... అందరికీ తెలుసు. ఆ అపరాధ భావాన్ని ఎవరి గుండెల్లో వాళ్ళు భద్రంగా దాచుకున్నారు.

"వల్లీ! నేనొకటి చెప్తే నువ్వు బాధపడవు గదా?"

ఏమిటన్నట్లుగా నాన్నమ్మ కేసి చూసింది శ్రీవల్లి.

"ఇప్పుడు నువ్వు మీ నాన్నను నిందిస్తున్నావేం... ఛాందసమనీ- అది మాత్రం నీలో పెంచుకోకు. అప్పుడే నీ పిల్లలకు నువ్వు మంచి జీవితాన్నివ్వగలుగుతావు."

"నాలో అలాటి మూఢ భావాలు లేవు."

"లేవా? లేకపోతే మంచిదే! ఇందాక అదేదో జాతకాలు కలిశాయన్నావే... అదీ!!"

"జాతకాలు కలవకపోతే ఎలా?"

"జాతకాలు ఎందుకు కలవాలో కాస్త చెప్పగలవా?"

"నీకు జాతకాల మీద నమ్మకం లేదా?" ఎదురుప్రశ్న వేసింది శ్రీవల్లి ఆశ్చర్యంగా.

"ఉండేది... ఒకప్పుడు! కానీ, అనుభవాలు పండి, ఎదురుదెబ్బలు తగిలీ... ఇప్పుడు నమ్మకం పోయిందిరా!"

శ్రీవల్లి ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఆమె నాన్నమ్మ అనుభవాల తాలూకు వయసుకు గౌరవమిచ్చిందో- లేక, తనకీ అంతరాంతరాల్లో ఏ మూలో అపనమ్మకం వుందో... మౌనంగా చూస్తూండిపోయింది.

"నేను చాలా పెళ్ళిళ్ళు చూశాను... ఆ పెళ్ళిళ్ళ తరువాత వారి జీవితాలనీ చూశాను. అన్నింటినీ బేరీజు వేసుకుంటే... పెళ్ళికి మంచిరోజు, మంచి ముహూర్తం, జాతక ఫలం... ఇవేమీ అవసరం లేదనిపిస్తోందిరా!"

అవ్వకు జవాబు చెప్పలేదు శ్రీవల్లి. కూతుర్ని ఒళ్ళో నుండి లేపి కాళ్లు సరిచేసుకుంది.

"కాళ్లు నొప్పిగా వున్నాయా? కాస్త ఒత్తనా అమ్మా!"

"వొద్దొద్దు..." నాన్నమ్మ చేతిని నెట్టేసి కంగారుగా అంది శ్రీవల్లి.

అవ్వ అభిమానానికి మనవరాలు, మనవరాలి మర్యాదకు అవ్వా- అప్పటికప్పుడే అందిన చిన్న ఆనందంలో వుండగా...

ఝాన్సీ ఆ గదిలోకి వచ్చింది. నిశ్శబ్దంగా ఓ మూల కూర్చుంది. ఇల్లు ఇలా 'అశాంతి నిలయం'లా వుండడం ఆమెకు నచ్చడం లేదు.

ముప్ఫయ్యేళ్ల ఝాన్సీకి ఒక్కదానికే తెలుసు- వేదవతి నిశ్శబ్దంలోని వివేకం, సర్దుబాటు తత్వంలోని లౌక్యం! అంతేకాదు, ఏమీ చదువుకోని నాన్నమ్మలో ఎంతటి విశాలభావాలున్నాయో కూడ ఆమెకి తెలుసు.

వార్ధక్యం మీద పడిన వేదవతికి తన అనుభవాల సారాన్ని మనమరాళ్ళ ముందుంచి తన ముందు తరాల వారిని ప్రభావితం చేయాలనుంది. అందుకే ఝాన్సీ గదిలోకి వచ్చినా ఆ సంభాషణను తుంచేయలేదామె-

"మీరు చదువుకున్నవాళ్ళు! మీకు చెప్పగల్గినంత తెలివితేటలు నాకు లేవుగానీ... ఒక్కటి మాత్రం నాకు సరిగ్గానే అర్థమవుతోంది. 'పెళ్ళి' అనేదానికి కావాల్సింది- రెండు మనుసులు, వాళ్ళ అభిప్రాయాలు కలవడం! అంతేగానీ, అటు ఏడు తరాలు, ఇటు ఏడు తరాలు కాదు. అవన్నీ చూసుకుంటే భర్త దొరుకుతాడు గానీ... మనకి కావాల్సిన అభిరుచులూ, భావాలు వున్న వ్యక్తి జీవిత భాగస్వామిగా దొరకడని చెప్తున్నానంతే!"

శ్రీవల్లి మాట్లాడలేదు. ఆమె ఈ కొత్త విషయాన్ని అర్థంచేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తోంది.

"సరేలే... లేచి వెళ్లి ముఖం కడుక్కురండి!" మౌనాన్ని బద్ధలు కొట్టింది వేదవతి.

శ్రీవల్లి, ఆమె కూతురు రేవతి ఇద్దరూ లేచారు.

వాళ్ళు గుమ్మం దాటిందాక చూసి, నోరు విప్పింది ఝాన్సీ-

"నాన్నమ్మా! ఈ ఇంటినీ, ఇంట్లోని మనుషుల్నీ మార్చడమెలా?"

"మార్చాలా? అయితే... ఓ పని చేస్తావా?" అల్లరిగా నవ్వుతూ అంది వేదవతి.

తనూ నవ్వి తలూపింది ఝాన్సీ.

"ఓ మంచి కుర్రాణ్ణి- నీకు బాగా నచ్చినవాడ్ని ఎంచుకుని పెళ్ళి చేసుకుని మీ నాన్నను రక్షించరా!" అలా చెప్పి, బరువు తీర్చుకుంది వేదవతి.

రెండు నిముషాల తర్వాత అడిగింది ఝాన్సీ- సాలోచనగా...

"నాకు రెండు ప్రశ్నలకు జవాబు కావాలి నాన్నమ్మా!"

"అడగరా..."

"నీ నవ్వుకు అర్థం..?"

"ఏముందీ? ఇవన్నీ జరిగేవా, పెట్టేవా? తెలుగింటి ఆడపడుచుకు మనసు పారేసుకోవడమే తెలుసు గానీ, జీవితాన్ని మలచుకోవడం తెలీదు. అందుకే నవ్వొచ్చింది. వాడిని పరీక్షించబోయి ఆ పిల్లే ఆకర్షణలో పడిపోతోంది. అదే దౌర్భాగ్యం..!"

"లేదులే నాన్నమ్మా... ఇప్పుడు కాస్త మారుతున్నారు అమ్మాయిలు! ఆకర్షణ, ప్రేమ మధ్య గల తేడా తెలుసుకుంటున్నారు."

"సర్లే... నీ రెండో ప్రశ్నేమిటి?"

ఈసారి ఝాన్సీ పెద్దగా నవ్వింది.

"నువ్వు నాకీ సలహా ఎందుకిచ్చావు? మీ అబ్బాయిని రక్షించడానికా? లేక, నా జీవితం కోసమా?"

"రెండూరా! ముఖ్యంగా... మా అబ్బాయిని రక్షించడానికేనే! వాడి కసలే బి.పి.!" తడుముకోకుండా సమాధాన మిచ్చింది వేదవతి.

●

ఆ రాత్రి నాన్నమ్మ పక్కలో పడుకున్న ఝాన్సీ- వేదవతి నుదుటి మీద ముద్దు పెట్టుకుని అడిగింది...

"నాన్నమ్మా! నువ్వు మా నాన్నను టెన్షన్ నుండి రక్షించడానికేనా... నన్ను ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోమని చెప్పింది?!"

"ఏమిటీ! నాకు నా కొడుకు మీదే ప్రేమ ఎక్కువని నువ్వు అసూయ పడ్తున్నావా?" నిశితంగా మనుమరాలి కళ్ళల్లోకి చూస్తూ అంది వేదవతి.

"నీకు ఎవరి మీద ఎంత ప్రేమ వుంటుందో... దాన్ని అర్థంచేసుకోలేనంత పసిదాన్ని కాదు కానీ... నాకు నీ మనసులో మాట కావాలి నాన్నమ్మా!"

సీరియస్‌గా అడుగుతున్న మనమరాలి వంక నిస్సహాయంగా చూసి నిట్టూర్చింది వేదవతి.

"ఝాన్సీ! కేవలం మూఢ నమ్మకాల మూర్ఖత్వంలో... మీ అక్కలాంటి ఆడపిల్లల్ని పెళ్ళి కాకుండా మిగిల్చి, రక్షణ ఇవ్వని ఈ సమాజంలోకి విసిరేయడం నాకు నచ్చడం లేదురా... అందుకే నిన్ను నీ జీవితాన్ని వెతుక్కోమన్నాను!"

ఝాన్సీకి మాట్లాడేందుకు భాష దొరకలేదు.

"ఝాన్సీ! నాకు పైనుండి పిలుపు రావడానికి అట్టే టైమ్ లేదు. నువ్వు నాకో మాట ఇవ్వాలిరా! ఈ ఛాందసాలను రూపుమాపుతూ వస్తున్న కొన్ని తరాల ఆదర్శవాదులకు నువ్వు వారసురాలివి కావాలి. ఇంకా మిగిలిన ఛాందసపు తల్లిదండ్రుల కారణంగా... ఒంటరిగా మిగిలిపోయి సృష్టిధర్మం ప్రకారం ఆకర్షణకు లొంగి పతనంలోకి దొర్లిపోయే ఆడపిల్లలు ఇక ఈ సమాజంలో మిగలకూడదు..."

"అలాగే నాన్నమ్మా! తప్పకుండా నా ప్రయత్నం నేను చేస్తాను నాన్నమ్మా!"

– ఓ వింత భావావేశంతో వేదవతి మీద వాలిపోయి ఏడ్చేసింది ఝాన్సీ.

●

'చినుకు' మాసపత్రిక ... మే' 2005 సంచికలో ప్రచురితమైన కథ